

Порушення, як і невиконання або неналежне виконання вимог державних правил, норм і процедур з реєстрації та огляду на безпеку пасажирів щодо здачі, прийому, зберігання і перевезення на повітряному судні ручної поклажі, багажу, вантажу, пошти і бортового харчування тягне за собою відповідальність, передбачену чинним законодавством України. Особи, винні у порушенні норм і правил, що регламентують діяльність авіації, несуть відповідальність згідно із законодавством України.

Строки заявлення, розгляду претензій та заявлення позовів встановлено в Повітряному кодексі України та в міжнародних договорах («Конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень» від 28.05.1999 р.).

Як висновок можна зазначити, що договір перевезення повітряним транспортом є двостороннім договором про надання послуг, однією із сторін якого є повітряний перевізник, а іншою – пасажир або відправник.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
2. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI // Відомості. Верховної Ради України. – 2011. – № 48-49. – Ст. 536.

УДК 347.4:656.7.073 (043.2)

Курінна А. В., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АВІАПЕРЕВІЗНИКА ЗА ДОГОВОРОМ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖУ

Відповідно до ч. 1 ст. 909 ЦК України договором перевезення вантажу є договір, за яким одна сторона (перевізник) зобов'язується доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання вантажу (одержувачеві), а відправник зобов'язується сплатити за перевезення вантажу встановлену плату [1].

Форма і порядок укладення договору перевезення вантажів визначені спеціальним законодавством, що встановлює письмову форму. Перевезення вантажів оформлюється відповідною авіавантажною накладною.

Відповідальність перевізника при здійсненні повітряних перевезень регулюється відповідно до Конвенції про уніфікацію деяких правил

міжнародних перевезень, Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Повітряного кодексу України, Наказу державної служби з нагляду за забезпеченням безпеки авіації «Про затвердження Правил повітряних перевезень вантажів», інших нормативних актів та загальних положень про правила перевезення та надання послуг. Договір перевезення вантажу повітряним транспортом, як і в інших договірних відносинах, також є джерелом повітряних перевезень [3. с. 159].

В ч. 1. ст. 924 ЦК України зазначено, що перевізник відповідає за збереження вантажу з моменту прийняття його до перевезення та до видачі одержувачеві, якщо не доведе, що втрата, нестача, псування або пошкодження вантажу сталися внаслідок обставин, яким перевізник не міг запобігти та усунення яких від нього не залежало.

Керуючись нормами українського законодавства, можна виокремити наступні види відповідальності авіаперевізника за договором перевезення вантажу:

- 1) відповідальність за ненадання транспортного засобу;
- 2) відповідальність за прострочення доставки вантажу;
- 3) відповідальність за втрату, нестачу, пошкодження, псування вантажу;
- 4) відповідальність за надання під навантаження непридатного транспортного засобу тощо.

Вантаж вважається втраченим на повітряному транспорті, якщо він не виданий на вимогу одержувача протягом 10 днів з моменту закінчення строку доставки.

Нестача вантажу – це видача перевізником одержувачу вантажу в меншій кількості, ніж його було прийнято від відправника по одному транспортному документу. Нестача може бути наслідком крадіжок вантажу під час перевезення чи певних зловживань з боку відправника, який недовантажує перевізний вантаж тощо.

Псування вантажу – це хімічні або біологічні зміни вантажу, а пошкодження – механічні зміни, які відбулися в результаті неправильного транспортування вантажу.

За загальним правилом цивільного законодавства майнова шкода, завдана неправомірними діями чи бездіяльністю фізичної або юридичної особи, а також шкода, завдана майну фізичної або юридичної особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка завдала шкоди. Таке обмеження не передбачає можливості стягнення упущеної вигоди і є необґрунтованим, а тому, доцільним буде закріплення повної відповідальності авіаперевізника.

Перевізник несе відповідальність за шкоду, заподіяну в разі знищення, втрати, ушкодження чи затримці в доставці вантажу, якщо випадок, що призвів до шкоди, стався під час повітряного перевезення [2].

У ст. 923 Цивільного кодексу України не визначається розмір збитків, які має відшкодувати перевізник у разі порушення строку доставки. Але у п. 20.5.1. Правил повітряних перевезень вантажів зазначається, що, якщо вантажовідправник задекларував цінність та оплатив відповідний збір, то перевізник у разі втрати, пошкодження чи затримки вантажу зобов'язаний сплатити задекларовану цінність вантажу [2].

Слід зазначити, що перевізник вантажу звільняється від відповідальності, якщо ненадання транспортного засобу сталося не з його вини, зокрема в разі припинення (обмеження) перевезення вантажу в певних напрямках, встановленого у випадках і порядку, передбачених транспортними кодексами [1].

Норми, що регулюють повітряні перевезення вантажів, не містять правил про співвідношення стягуваних збитків і неустойки за порушення зобов'язання [4]. Тому відповідно до ст. 624 Цивільного кодексу України має стягуватися неустойка у повному розмірі незалежно від відшкодування збитків.

Також існують випадки, при настанні яких перевізник повністю звільняється від відповідальності. Такі випадки звільнення від відповідальності не зазначені в Цивільному кодексі України та в Повітряному кодексі України. Лише у 20-му розділі Правил повітряних перевезень вантажів містяться випадки звільнення від відповідальності авіаперевізника.

Як правило, випадки звільнення від відповідальності пов'язані з обставинами, які не залежать від волі сторін договору перевезення вантажів, а саме: форс-мажорних обставин, метеорологічних умов, існуванням дефектів або недоліків вантажу, впливом на вантаж часу транспортування, кліматичних умов, тиску, висоти тощо.

Слід зазначити, що у разі повної або часткової відмови перевізника задовольнити претензію або неодержання від перевізника відповіді у місячний строк відправником або одержувачем вантажу може бути пред'явлений позов. Позовна давність становить один рік з моменту, що визначається відповідно до транспортних кодексів (статутів) [1].

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що відповідальність авіаперевізника за договором перевезення вантажу потребує подальшого законодавчого вдосконалення, зокрема закріплення в Цивільному та Повітряному кодексах України повної відповідальності перевізника, підстав звільнення його від відповідальності за втрату, пошкодження чи нестачу вантажу.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-15 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

2. Про затвердження Правил повітряних перевезень вантажів: наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 14.03.2006 № 186 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0705-06>

3. Щербина В. С. Господарське право: підручник / В. С. Щербина. – 4-те вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 640 с.

4. Безлюдько І. О. Договір перевезення вантажу повітряним транспортом за цивільним правом України: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / І. О. Безлюдько; Національна академія внутрішніх справ України. – К., 2005 – 197 с.

УДК 368.24 (043)

Магльована І. І., Чумак Ю. А., студентки,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Троцюк Н. В., старший викладач

СТРАХУВАННЯ ПОВІТРЯНИХ СУДЕН В УКРАЇНІ

Авіаційна галузь держави належить до стратегічної і відіграє значну роль у розвитку економіки країни. Саме в цій галузі Україна має значні можливості. Започаткування ринкових відносин у цивільній авіації сталося після розпаду Радянського Союзу. При цьому було дано свободу ініціативи, створенню нових національних авіакомпаній різноманітних форм власності [1, с. 2]. Завдяки цьому авіації України вдалося уникнути повного краху в умовах різкого падіння обсягів перевезень на внутрішньому ринку, обмеженого правового поля для виконання міжнародних польотів.

Дослідженню сучасного стану авіаційного страхування приділяли увагу такі науковці, як: В. Д. Базилевич, В. Д. Бігдаш, Т. А. Говорушко, С. С. Осадець тощо.

Перш ніж розглянути особливості страхування повітряних суден в Україні, варто розкрити поняття авіаційного страхування. На думку С. С. Осадця «авіаційне страхування» - комплекс майнового, особистого страхування та страхування відповідальності, яка впливає з експлуатації повітряного транспорту і захищає майнові інтереси юридичних та фізичних осіб у разі настання певних подій, визначених договором страхування або законодавством [1, с. 5]. Під повітряним транспортом розуміють: 1) повітряні судна цивільної авіації, що входять до Єдиного державного реєстру цивільної авіації (ЦА) України; 2) повітряні судна та літальні апарати, що не входять до реєстру ЦА; 3) повітряні судна та літальні апарати, що входять до Єдиного державного реєстру військово-транспортної авіації. З усіх вище перелічених об'єктів обов'язковому